

"Farkınız Okumak Olsun"
İKRA

İlim kültür
ve rahmet
derneği
bülteni

Yıl:11 • Sayı:43 • Ekim-Kasım-Aralık 2017 • www.ikrademegi.com

ÜCRETSİZDİR

**EVET
EĞİTİM**

**AMA
NASIL**

Röportaj /AHMET TURAN ARSLAN
**Fatih Sultan Mehmet
Vakıf Üniversitesi
İslami İlimler Fakültesi Dekanı**

Yeni Bir Eğitim Sezonuna
Bismillah!

Sakarya/Kocaeli'de
**İKRA Derneği Temsilciliği'ne
Doğru...**

Farkları Eğitim

Bugün dünyanın en ileri teknolojilerini geliştirmiş kişi, topluluk ve ülkeler ile bu alanda en ilkel denebilecek seviyede kalmış olanlar; sahip oldukları imkânları en verimli şekilde kullanıp, bundan maksimum faydayı sağlayanlar ile belki başkalarından çok daha büyük imkân ve kaynaklara sahip oldukları halde sefalet ve yoksulluk içinde kıvrananlar; dünyanın gittiği istikâmeti öngörüp, buna uygun tedbirleri alarak müreffeh ve aydınlık bir geleceğe uyananlar ile rüzgârın önündeki bir yaprak gibi hep başkalarının senaryolarındaki figüranları oynadıklarından kaybetmeye mahkûm olanlar... arasında, yaratılıştan gelen bir akıl, düşünme kapasitesi ve fiziksel üstünlük farkı yoktur.

Bugün dünyanın her yerinde ahkâm kesen Amerikalıların, müdahale ettikleri ve istedikleri gibi yönlendirdikleri ülkelerin insanlarından akıl kapasitesi daha yüksek değildir. Avrupa'nın en uç köşelerinden birindeki bir adada bulunmasına rağmen dünyanın her yerini sömürebilecek bir düzen kurmuş olan İngilizler, sömürdükleri ve zenginliklerini yağmaladıkları ülkelerin insanlarından daha üstün düşünme ve planlama yetisine sahip değildir. Üç-beş milyonluk nüfusa sahip İsraililerin, yüzlerce milyonluk nüfusa sahip Müslüman toplumların ortasında, her gün onların kutsallarına saldırmaları ve kanlarını akıtması, onların fiziksel olarak süper bir güce sahip olmalarından kaynaklanmıyor.

Aksine sömüren ve sömürülen, ezen ve ezilen, gelişmiş olan ve geri kalanlar, bireysel olarak aynı özelliklere ve aynı kapasiteye sahiptir. Bireyler arasında değişik alanlarda kapasite farklılıkları olsa da, bu bir bütün olarak toplumlar arasında değil, aynı topluluktaki bireyler arasındadır. Yani her toplumda diğerlerine göre daha iyi planlama yapabilen, daha iyi sanat icra eden, daha çabuk öğrenebilen, fiziksel olarak daha güçlü olanlar... bulunabilir. Ama bunlar her toplumda vardır. Dolayısıyla yaratılış ve kapasite olarak, dünyanın en ileri toplumları ile en geri toplumları arasında bir fark yoktur.

Bunun en açık delili; her açıdan geri kalmış ülke ve toplumlara mensup bireylerin, gelişmiş ülkelerde yetişme ve eğitim fırsatı bulduklarında, o ülkelerin en başarılı bilim adamları, düşünürleri, sanatçıları, sporcuları vs. olabilmeleridir. Kendi ülkesinde ve toplumunda kömür, ama gelişmiş ülkelerde mücevher... Kendi ülkesinde elifi mertek sanacak bir ümmi, ama Amerika'da, Avrupa'da Nobel ödüllü bir bilim adamı... Niçin?

Kısaca ve kestirmeden ifade edersek, bunun cevabı, "eğitim"dir. Çünkü kendi ülkelerinde, taşıdıkları potansiyelleri ortaya çıkaracak, yeteneklerini keşfedip bir katma değer olarak toplumunun ve ülkesinin hizmetine sunacak bir eğitim anlayışından ve eğitim sisteminden mahrum kalmaktalar. Sahip oldukları potansiyeller, kuvveden fiile intikal edememekte, bireysel çabalar ortak bir havuzda toplanmamaktadır. Eğitim ve okumak deyince, bunu sadece resmi okullarda yapılan bir tahsil süreci olarak anlamak da belki yapılan ilk ve en önemli hatadır. Dolayısıyla yediden yetmişe herkesin bilgiye ve kitaba yönelmesini sağlayamayan, yeteneklerine ve kabiliyetlerine göre evlatlarını en iyi şekilde yetiştirip, dünyanın en gelişmiş toplumlarıyla boy ölçüşebilecek seviyeye getiremeyen toplumların, isimlerinin başında yer alan "geri kalmış" sıfatlarını silebilmeleri, sömürülmekten ve fakirlikten kurtulabilmeleri sadece hayal olur.

Elbette eğitim sadece teknolojik ilerlemeyi, maddi gelişmişlik ve refahı sağlayan tek kanatlı bir araç değildir. Bir dilim ekmeğini bölüşebilecek bir erdeme, komşusu aç iken tok uyuyamayacak bir inceliğe, dünyanın en uzak köşesindeki bir feryadı kalbinin ve vicdanının en derinlerinde hissedecek bir duyarlılığa sahip olmak da bir eğitimin sonucudur. Ve eğitimin bu boyutunun ihmal edilmesi karşımıza kana, göz yaşına, açlığa ve sefalete gark olmuş günümüz dünyasını çıkarır. Rabbim bizleri, Allah'ın adıyla okuyan, hikmetle yoğrulmuş bilgiye sahip olan, dünya ve âhiretini mamur edenlerden eylesin.

Selam ve dua ile...

Av. Halil KENDİR
İKRA Derneği
Yayın Kurulu Başkanı

Sayı: 43 Ekim - Kasım - Aralık 2017
Bu yayın İlim Kültür ve Rahmet (İKRA) Derneği
Bütendir.
3 ayda bir yayınlanır.
Ücretsizdir.

İlim Kültür ve Rahmet (İKRA) Derneği
adına Sahibi ve Sorumlu Müdürü
Av. Emin Atalay

Yayın Kurulu
Halil Kendir - Erdoğan Aydın
İlhan Uluç - Hakan Uluç
Levent İşcen - Vural Erce
Feyyaz Kalkan - Ahmet Fuat Yahyaoğlu
Mehmet Ali Tekinalp

Reklam
Emin Atalay GSM: 0554 651 43 43

Sekreteryası
Erdoğan Aydın

Basıldığı Yer
GD Ofset
0212 671 91 00

Tasarım
Klon Ajans

Adres
Çınar Mah. 5/2 Sk. No:8 Bağcılar / İSTANBUL
Tel: 0212 434 04 87 - 0212 562 54 44
www.ikradermegi.com

Dergimiz Bağcılar Basın Savcılığının 2007/24 sayılı
evrak bilgileriyle basılmaktadır.
Dergimiz bu sayıda 4.000 adet basılmıştır.

içindekiler

11

RÖPORTAJ: AHMET TURAN ARSLAN
BİR ÇOCUK YETİŞTİREBİLMEK...

22

YENİ BİR EĞİTİM SEZONUNA BİSMİLLAH!

32

İKRA ANADOLU

- 03 Kitap Tanıtımı / Kur'an-ı Kerimden Ayetler ve İlmî Gerçekler Dr. Haluk NURBAKİ
- 04 Ahmet EFE / İslam'da Eğitim Ne Zaman Başlar, Nasıl Olur?
- 05 Mehmet ÇELİK / İslam Ülkelerindeki Eğitimde İmam Hatip Modeli
- 07 Ahmet YAPICI / Evden Okula Çocuk
- 09 Abdurrahman ATALAY / Çocuğun Fiziksel Gelişimi ve Kişilik Eğitimi
- 20 İlim ve Alim: Bir Kitap Dostu Ali Yakup CENKÇİLER
- 21 Merkez Haberler
- 24 Merkez Haberler / Hanımlar
- 26 Şubelerden Haberler / Bağcılar
- 27 Şubelerden Haberler / Güngören-Tuna
- 28 Şubelerden Haberler / Esenler
- 30 Kitapla Hayatı Değişenler: Mehmet SEVİNÇ
- 31 Kınama / Arakan'da Zulüm Var!

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi Dekanı

PROF. DR. **AHMET TURAN ARSLAN:**

Erdoğan AYDIN

Halil KENDİR

"Bir çocuk yetiştirebilmek, birkaç doktora bedeldir"

Dergimizin bu sayısında çok önemli bir konuyu, ülkemizin de temel meselelerinden biri olan eğitim konusunu ele aldık. Konuyla ilgili söyleşimizi ise yarım asrı aşkın bir süredir eğitimin içinde olan, bu işe gönül vermiş, emek vermiş çok kıymetli bir hocamızla, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi'nin Kurucu Dekanı Prof. Dr. Ahmet Turan ARSLAN hocamızla yaptık. FSMVÜ İslâmî İlimler Fakültesi, ülkemizde İslâmî ilimlerin tahsilinde ve Arapça öğreniminde yeni bir çığır açmış bir fakültedir. Çünkü bu eğitim kurumu Türkiye'de, Osmanlı dönemi de dahil, öğretimin % 100 Arapça olarak verildiği ilk Fakültedir. İlk başlarda, bazıları tarafından bu başarılabılır mi, herkese Arapça öğretilir mi? şeklinde tereddütler dile getirilmiş olsa da, 2016-2017 eğitim yılı itibariyle Fakülte ikinci mezunlarını vererek artık korku ve tereddüt duvarlarını yıkmış ve başkalarına da örnek olmuştur. Ülkemizdeki pek çok İlahiyat fakültesi, bir taraftan ismini İslâmî İlimler Fakültesi olarak değiştirmiş diğer taraftan da eğitimde %100 Arapça'ya geçmiştir. Sözü fazla uzatmadan sizleri söyleşi ile başbaşa bırakıyoruz.

Hocam öncelikle İKRA okuyucuları için sizi kısaca tanıyabilir miyiz?

İsmim Ahmet Turan Arslan. 1949 Sivas doğumluyum. İlkokuldan itibaren tahsilimi İstanbul'da yaptım. Annem babam rahmetlikler okumak için beni İstanbul'a gönderdiler. İlkokuldan sonra dört sene kadar İsmailağa'da medresede Arapça okudum. O zaman Dârü'l-Kur'an da (Üçbaşı ve İsmail Ağa medreseleri) okudum. Daha sonra İstanbul İmam Hatip Okulu'nun orta kısmını dışarıdan verdim, lise kısmını ise okudum. 1971 yılında mezun olarak İstanbul Yüksek İslam Enstitüsü'nün imtihanlarına girip kazandım ve 1975 yılında da oradan mezun oldum. 1975-77 yılları arasında Sefaköy Lisesi'nde öğretmenlik yaptım. 1977 yılında İst. Yüksek İslam Enstitüsü'nde Arap Dili ve Edebiyatı asistanı oldum. 1982 yılında da Enstitü, Marmara Üniversitesi'ne bağlandı ve İlahiyat Fakültesi oldu, hâlihazırda aynı şekilde devam ediyor. 1983 yılında "İmam Birgivi ve Arapça Tedrisatındaki Yeri" konulu doktora tezimi vererek ilâhiyat doktoru ünvanını aldım.

Yine 1983 yazında Tunus'a gidip 1 ay kaldım ve dönüşte de Kahire'yi ziyaret ederek 15 gün de orada kaldım. Tunus'ta yabancılara Arapça öğreten Burgiba Yaşayan Diller Enstitüsü vardı. Aynı zamanda benim doktora hocam olan Prof. Dr. Mehmet Maksudoğlu hocamız bana orada modern metodlar ile

öğretim yapıyorlar demişti. Arapçamı burada, Türkiye'de geliştirmiştim. Medresede, okullarda aldığımız gramere dayalı eğitimin yanında ben buralara gelen Araplarla konuşuyor, radyo dinliyor, Arapça gazeteleri alıp okuyordum. Böylece Arapçamı geliştirmiştim ve konuşuyordum. Tunus'taki Enstitüye gittiğimde, oranın müdürü bana; "Biz burada gelenlere Arapça konuşmayı öğretiyoruz, sen zaten konuşuyorsun, biz sana ne öğreteceğiz?" demişti.

1992 yılında ise İngilizce'mi geliştirmek için Londra'ya gidip 3 ay kaldım. 1993 – 1995 yılları arasında Malezya Uluslararası İslam Üniversitesi'nde Arapça hocalığı yaptım, değişik şehirlerde ve Singapur'da çeşitli dersler ve konferanslar verdim. 1977'de asistan olarak göreve başladığım Marmara Üniversitesi İlahiyat Fatültesi'nden 2010 yılında emekli oldum ve aynı yıl Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi'nde İslâmî İlimler Fakültesi'nde kurucu dekan olarak görev aldım. Halen dekanlık görevine devam etmekteyim.

Konuya günümüz penceresinden bakarak ve eğitim/öğretim alanındaki genel bir tespitle başlamak istiyoruz: Bugün eğitim/öğretim denildiğinde artık neredeyse tamamen belli bir yaş aralığını kapsayan, işte 5 yaşında anaokulundan 20'li yaşlarda üniversiteden mezun olana kadar devam eden ve eğitim kurumlarında yürütülen bir tahsil süreci anlaşılıyor. Öncelikle bu hususu nasıl değerlendirmeliyiz?

Şimdi eğitim de güncel olarak tartışılan bir konu. Evet eskiden beri bazıları sırf askerliği yedek subay olarak yapmak için üniversite bitirmeye çalışıyorlardı. Çünkü toplumda bunun bir cazibesi ve değeri vardı. Bunun canlı şahitlerini tanıdığım, canlı şahitleriyle karşılaştığım için böyle söylüyorum. Tanıştığım kantin işleten biri, Marmara Üniversitesi'nde okuyordu. Bir keresinde; Yahu, aslında okumak da sıkı ama, askerlikte yedek subaylık var ya, onun için okuyorum, demişti.

Eğitim süreci çıkışı olmayan bir otoban gibi olmamalı

Evet, çocuklar yarış atları gibi bir sürecin içine sokuluyor. İşte ortaokul, lise, üniversite, bütün

bunlar zorunlu olarak geçilecekmiş gibi bir hava oluşturuldu. Neredeyse bu süreçten geçilmezse adam olunmazmış gibi bir algı oluştu. Tabii bunu çok uygun bulmuyorum. Böyle bir havanın oluşması uygun değil, yoksa herkes okuyabiliyorsa okusun. Ama diyelim bir çocuk okuyamadı, ha bu çocuk berbat. İşte bu anlayış doğru değil. Böyle düşünmemek gerekir. Niye okuyamadı? İmkân bulamadı okuyamadı veya bir sebeple okuyamadı. Ne olacak? Bu çocuk berbat... Böyle olmaz, insana insan olarak bakmalı, okusa da insan, okumasa da. Esasen Osmanlı'ya da baktığımızda böyle herkes okusun, herkes okuyacak diye bir hava yoktu. Şimdi eğitim şu-

reci çıkışı olmayan bir otoban gibi. Otobana bir giriyorsun, sonra çıkmak istiyorsun çıkamıyorsun, zorunlu olarak gitmeye devam edeceksin. İnsanların şartları, özel durumları neyi gerektiriyorsa ona bakmak, onu dikkate almak gerekir. Osmanlı dönemine baktığımızda ki, ben İmam-ı Birgivi'yi çalıştım, 16. yüzyılda İstanbul'da Haseki Medresesi'nde 30 kadar talebe var. Ben buna şaşırmıştım, çünkü burs da veriyorlar, padişahın annesinin yaptırdığı çok cazip bir medrese, niye talebe sayısı bu kadar az? Sonra düşündüğümde sistemin böyle olduğunu, bunu gerektirdiğini anladım. Tabii nüfus da bugünkü gibi değil ama, sistemin akışı içinde Anadolu'da okuyanlar içinden tabii bir seleksiyon, tabii bir seçim oluyor ve gele gele en üst seviyede olanlar bu seçkin medreseye gidebiliyor. Diğerleri? Diğerleri kabiliyeti

belki başka bir şeye yatkın, ona göre bir yola giriyor. Bir mesleğe intisab ediyor. Kabiliyetlere göre bir yol tutuyorlar. Zaten bu işler kabiliyete/istidâda göre olmalı, şimdi yetenek diyorlar. Mesela Anadolu'da, Niğde'de medresede okuyan bir talebe, eğer kabiliyeti varsa daha üst seviyedeki bir medresede tahsiline devam ediyor, yoksa oradaki bir medresede hocalık yapıyor veya tahsiline devam ediyor ya da kendi işine bakıyor. Mesela babasının çiftliği varsa ve istidâdı varsa orada çiftçilik yapıyor. Yapsın, ama bir taraftan tahsili de olmuş oluyor. Bu daha uygun. Yani o zaman, hemen hemen her evde okumuş bir insan varmış. Öyle kimse bir şey bilmiyormuş, böyle bir durum yok. Bugün Avrupa'da, Amerika'da durum çok mu farklı? Herkes üniversite mi okumuş, üniversite mi bitirmiş? Üniversite bitireni de var bitirmeyeni de...

Hocam burada araya girerek şöyle bir soru soralım; resmi bir tahsil süreci elbette gerekiyor. Ama eğitim sadece bu sürece hapsedilebilir mi? Yani tahsil sürecinden erken kopan biri eğitimin dışında mı kalmış olur, yoksa konfeksiyonda da çalışsa, başka işler de yapsa yediden yetmişe bütün insanımızı kapsayacak bir eğitim programı olamaz mı?

İşte resmi tahsil süreci içine sokmamak lâzım insanları diyorum. Yani insanları zorunlu bir otobana sokup, girdiniz girdiniz, artık geri dönüşü yok dememek lâzım. Tâli yollar var, tâli yollar çok. Her insanın yeteneği farklı; bu nokta her zaman göz önünde bulundurulmalı. Öğrenci kabiliyetine göre yönlendirilmeli. Ne yönde kabiliyeti varsa, götürürsünüz çocuğu okula, okumaya istidâdı varsa o kendisi yürür zaten. Teşviki ve yönlendirmeyi de elden bırakmamalı. Ben bazen bizim çocuklara da, talebelere de söylüyorum; babam bana bir kere olsun ders çalış demedi. Çünkü ben kendi kendime diyordum ki; babam beni okutmak istiyor, bunun için sıkıntı çekiyor, masraf yapıyor, ben niye ders çalışmayayım? Babam beni rahmetlik eniştemle -ikisi de rahmetli oldu- bir kere Kur'an Kursuna yazdırmak için gelmişti, bir de asistan iken umreye gidecektik, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nin avlusuna, yolcu etmek için gelmişti. Babamın tahsilimle alâkası bu kadardı -Allah cümle geçmişlerimize rahmet eylesin!- Bazen kişinin kar

yağdığına derse giderken, babam, oğlum bu karda kışta nereye gidiyorsun, hasta olursun gitme diyordu -baba yüreği tabi acıyordu- ben yine de başımı sarıp derse gidiyordum. Kusura bakmayın kendimden bahsetmiş oldum, ama örnekler konunun daha iyi anlaşılmasına yardımcı olur diye söylemiş oldum bunları... Hâsılı kelim, işi öğrencinin istidadına bırakmak lâzım. Zira Allah her insana ayrı ayrı yetenekler vermiştir. Okuyamayan öğrencide ise başka işleri yapma yeteneği vardır.

Bakin yukarıda işaret ettim, Osmanlı'da da illâ şu okulu bitireceksin, okula gitmek zorunludur, dememişlerdir. Evet ilim tahsil etmek farzdır, ayette de var hadiste de var, ilim tahsili her müslüman erkek ve kadına farzdır. Ama kime ne farzdır? diyor İmam Gazali. Dünyanın bütün ilimlerini öğrenecek miyiz? Hayır, bu farz değildir. Kişiye lâzım olacak bilgileri, dinin farz kıldığı işlere ait bilgileri öğrenmek farzdır, diğerleri farz-ı kifâyedir. Meselâ bir adam müslüman oldu, bütün amelleri öğrenmek farz mı? O an öğlen namazı kılacaksa, bu namazın nasıl kılınacağına ilişkin bilgileri öğrenmek farzdır. Adam müslüman oldu, zengin değil, zekat düşmüyor, zekata ilişkin bilgiler ona farz değil. Hangi amelleri yapacaksa, o bilgileri öğrenmek farzdır. Bunun gibi hayatın diğer alanları da böyledir. Ziraat ile meşgulse, ziraati öğrenir, başka bir işle meşgulse yaptığı işi öğrenir. Kim ne ile meşgulse onunla ilgili bilgileri öğrenmek farz olur.

Herkes istidâdına/kâbiliyetine uygun olan yönelmeli

İlim tahsil etmek basit bir iş mi? Hayır, ilim tahsili basit bir iş değil ki. Ahmed b. Hanbel, çocukların oyuna çıktıkları zaman kullandıkları kelimelerde bile yetenekleri belli olur, der. İradesi güçlü olanlar ilimde ilerler. "Kâbiliyet dâd-ı Hak'tır (Allah vergisidir), herkese olmaz nasip" demiş eskiler. Yetenek Allah vergisidir, aynı anne babanın bir çocuğu bu yöne kâbiliyetlidir, okur gider; bir diğer çocuğunun bu yönde bir kâbiliyeti yoktur, onun kâbiliyeti de başka yönedir. Benim bir hocam vardı -Allah rahmet eylesin- derdi ki; benim oğlum şu radyoyu on kere bozup yapıyor, ama biraz da ders çalış dediğim de bir kere ders çalışmıyor demişti. Çünkü onun, o tarafa değil bu tarafa hevesi var, şimdi onu zorlamanın bir âlemi yok ki. Neye kâbiliyeti varsa, neye istidâdı varsa ona yönelsin. Bununla

İlgili bir şey hatırıma geldi, paylaşayım. Doktora yaparken Fatih'teki Millet Kütüphanesi'nde yazmalara bakıyordum, İmam-ı Birgivi' nin eserlerini arıyordum, bir yazma eserin zahriyesinde şöyle bir dörtlük görmüştüm:

*Sanma her ilme varan tâlib olur
Sanma her tâlib olan âlim olur
Âdemin binde biri âlim olup
Nice yüz binde biri kâmil olur!*

Bu dörtlük bir realiteyi anlatıyor. Tâ Hz. Adem'den (aş) beri böyledir. Dünyanın gezdiğim yerlerinde de gördüğüm budur. Yüzde yüz olacak diye bir şey yok. Mesela bazı kimseler burada (Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi) herkese dersleri Arapça olarak veremezsiniz, bunu başaramazsınız dediler. Onlara demiştim ki; evet burada da eksikliği-gediği olanlar olur, biz kapıyı açarız herkes istidâdına göre gider. Herkes kuyudan su çekmeye gider, ama herkes kovası kadar su alır. Dünyanın neresinde, hangi ülkesinde, hangi devrinde bir mektep açılmış da oraya gelenlerin hepsi yüzde yüz allâmeyi cihan olarak çıkmış. Yok öyle bir şey, dünyanın hiçbir yerinde yok. İşte bu niye böyle yetişti, bu daha iyi yetişti... gibi bir yarışa girmeye de gerek yok. Herkes istidâdı nispetinde alır. Yeter ki yol açık olsun ve öğrenci de öğrenmek istesin.

Hocam farklı açıdan bir soru soralım; eğitim/öğretim konusunda işin sadece öğretim boyutuna odaklanma gibi bir görüntü var. Yani insanlar uzun seneler eğitim kurumlarında tahsil görüp diplomalara sahip oluyorlar ve bu oran her yıl artıyor. Ancak bu durumun erdemli davranışlara ve erdemli bir toplum inşasına yansımalarını görebiliyor muyuz? Sanki bu hususta bir eksiklik var.

Evet, dediğiniz doğru. Eskiden Maârif Vekaleti deniyordu Milli Eğitim Bakanlığı yerine. Bazı Arap ülkelerinde Vezâretü't-Tâlim ve'l-Terbiye (Tâlim ve Terbiye Bakanlığı) diyorlar. Yani tâlim/öğretim olacak, ama aynı zamanda eğitim/terbiye de olmalı. Bakın bir keresinde Mehmet Savaş hocamız anlatmıştı. O zaman Şam'da öğrenciymiş. Yaşlı bir adam gelip orda duruyormuş. Üzüntülü bir şekilde baktığı için her halde bir ihtiyacı vardır,

yardım edeyim demiş Mehmet Savaş hocamız. Adama, amca hayrola niye üzüntülüsün? diye sormuş. Adam, evlat sen kimsin? diye sorunca, talebe olduğunu, Türk olduğunu söylemiş. Yaşlı adam: "Şurada bizim askeri mektep vardı, oradaki günlerimi hatırladım, ona ağlıyorum," demiş. Bir emniyet müdürünün babasıymış, eski askermiş. Şöyle devam etmiş: Ahh! Siz Türkler burada bize terbiye öğrettiniz, bu mektepte hocalarımız gelip bizi namaza kaldırırdı, namaza alıştırdı.

Talim ve terbiye (öğretim ve eğitim) birlikte olmalıdır

Evet, eski medreselerimiz, mekteplerimiz öyleymiş. Yani mektepte tâlim ve terbiye, birlikte olmalıdır. Yoksa "saldım çayıra Mevlâm kayıra" gibi bir anlayışla olmaz. Bu insanlar bizim insanımız. Tamam, bu bilgileri alacak öğrenecek de, bunları nerede ve nasıl kullanacak, topluma nasıl yararlı olacak bunlara bakmamız lâzım. Bir de şu husus var tabi; zaman zaman düşünüyorum: şimdiki nesil, bu söylediğimiz erdemli insanlardan, örnek şahsiyetlerden mahrum maalesef. Yani İslâmî eğitimi, İslâm terbiyesini, ahlâkını kendi kişiliklerinde özümsemiş, şahsiyetlerinde o ahlâki güzelliklerin yansıdığı insanlardan maalesef uzak kaldık... Onun için yeni nesiller öğrenilen bilgileri tatbik etmede zorlanıyor, kolay olmuyor.

Hocam bunlardan biz mi uzak kaldık, yoksa medya mı bizi uzak tutuyor? Sanki Medya bize hep kötülükleri yansıtıyor, oysa güzellikler de var.

Tâbi medyanın vazifelerinden biri de toplumda güzel örnekleri göstermektir. İşte bakıyorsun hep vurdu, öldürdü, o onu öldürdü, şu bunu vurdu, kaza oldu, vurdu kırdı... Geçenlerde bunları dinlerken kapattım haberleri. Nedir bu sürekli öldürme, vurma, kırma, insanın rûhunu sızlatıyor. İnsanın rûhu bir güzellik dinlemek istiyor, güzeli görmek istiyor. Gerçekten bazı kimselerin, İslâm ahlâkını benimsemiş kimselerin yanına gidince, onlarla beraber olunca insan rûhen huzur duyuyor.

Sadece derse girip çıkmak hocalık değildir

Ama maalesef toplumumuzda bu noksanlıklar var, okullarımız sanki terbiye/eğitim boyutunu

hedeflemiyor. Hoca sınıfta falan dersi verdi mi? Verdi, tamam işi bitti, ne olursa olsun, gibi bir anlayış var. Eski hocalarımızın eski eğitimcilerimizin durumu başkaydı. Hoca talebeye dersi veriyor ama, ardından da bakıyor, acaba talebenin bir ihtiyacı mı var? Siz de eğitimcisiniz, görüyorsunuz bunları. Bir kız öğrenci geldi, baktım üzüntülü, gel neyin var dedim. Babam istemiyor buraya gelmemi dedi. Bir başkası geldi, dertli, babam benimle hep kavga ediyor, dövüyor sövüyor, bazen buraya geldiğime kızıyor, ben ne yapayım hocam, karşı gelirim günah olur mu? diye sordu! Ben de karşı gelmemenin yollarını ara, babandır yine, dedim. Demek ki, sadece derse girip çıkmak hocalık değil. Bu yetmiyor, ben dersi anlatır çıkarım, gerisine karışmam demek doğru değildir. Olgun bir öğretmene yakışmaz. Tamam, biz çocuklara derslerini öğretiyoruz, bilgi veriyoruz, ama çocuklarımız bu aldıkları bilgileri kendi nefislerinde nasıl yaşayabilirler, topluma nasıl aktarabilirler, nasıl faydalı olabilirler, bunları da biraz hatırlamalı ve hatırlatmalıyız.

Hocalar olarak, öğretmenler olarak meseleye böyle yaklaşmak lâzım. Talebenin bir ihtiyacı mı var, bir isteği mi var? bunları düşünmek lâzım. Çocuk dersi dinlemiyorsa, acaba niye dinlemiyor, bir şey mi var diye sormak lâzım...

Yani öğrenciyi dokunmak lâzım...

Tabi dokunmak lâzım. Ben mesela hiç unutuyorum, bir gün Marmara İlahiyat'ta ders anlatıyorum, herkes pür dikkat dinliyor. Ben zaten öğrencinin uyumasına müsaade etmem. Uyu-yorsa, şaka yollu, kalk diyorum, otel parası ver, hastaysan git çay iç, aspirin iç, değilsen dersi dinle. Böylece herkes pür dikkat dinliyor, yine bir gün baktım, bir öğrenci iyice başını önüne eğmiş, sıraya dayanmış gibi duruyor. Hani dersi önemsemiyor gibi geldi. Kızacak oldum önce, sonra Rabbim sabır verdi, kendimi tuttum, frene bastım. Yanına gidip kısık bir sesle, ne yapıyorsunuz öyle dedim. Hocam gözlerim biraz bozuk, ameliyat olmam gerekiyor, ancak bu şekilde iyice eğilince görebiliyorum dedi. İçimden bir oh çektim; iyi ki bağırمامışım dedim. Sonra da onu odama çağırdım. Durumunu iyice öğrenip doktora göndermiştim, tedavisini de yaptırılmış dedim. Daha sonra ne oldu biliyor musunuz, o arkadaş bir ilçemizde karşıma müftü olarak çıktı. Onun için öğretmenlikte frenlerin çok sağlam ol-

ması gerekir. Bağırılmak hüner değil çünkü, o en son şey, zaruret halinde belki. Peygamberimizin (sav) metodu da bu zaten. Geçenlerde bir video gönderdiler, öğrenciyi acımasızca nasıl dövüyor. Pakistan mı, Hindistan mı oralarda bir yerde olmuş. Kur'an okutuyor, Kur'an öğretiyor güya. O kadar kızdım ki o adama, elime bir geçse onu ben döverim şöyle kızılılık sopasıyla. Yani o çocuğa nasıl vuruyor öyle, ne kötü bir örnek. Çok üzülüm doğrusu. Böyle eğitim olmaz, bizde hiç olmaz. Çünkü merhamet doludur Peygamberimizin (sav) metodu. Ah ne iyi olurdu öyle örnek insanları görseniz, karşıdan gördüğünüzde seveceğiniz o örnek insanları.

Oku, anla ve uygula

Ama sizi tebrik ediyorum. Böyle bir okuma çalışması başlatmışsınız, bir okuma serisi yapmışsınız. Buna doğrusu çok memnun oldum. Bunlar halkımıza lâzım. Ben mesela bir ara ders okutuyordum, Tarikat-ı Muhammediyye, halka açık da okuttum, talebe arkadaşlara da okuttum. Arkadaş grubuna yaptığım derste dedim ki, arkadaşlar biraz da okuyalım, herkes ayda bir kitap okusun, sonra gelsin okuduğunu bize özetle de olsa anlatsın. Biz de tenkidini yapalım, sorular soralım ve katkıda bulunalım o konuda. Böylece bilgiyi yayalım kendi aramızda. Ve şöyle bir prensibiniz olsun: Oku, anla ve uygula. Çünkü, oku oku, peki ne olacak sonunda. Bir keresinde Tarikat-ı Muhammediyye okutuyordum Hırka-ı Şerif camiinde. Rumelili bir amca geldi oturdu. Amca biz ders okuyoruz, Arapça dedik. Olsun ben de dinleyim be ya, dedi. Öğrenilen ilimlerle amel etme, ilmi amele dönüştürme bahsini okuyorduk. Amca dedi ki; hâ babam derdi ki: "Okumak, okumak, yok mu biraz da dokumak!" Evet, okuyacaksın okuyacaksın da, dokuyacaksın sonra onu, yani işe yarar hale getireceksin. İplikleri topladın, sonra onlarla bir halı dokuyorsan, ne yapayım ben o iplikleri.

Hocam bizler "Beşikten mezara ilim tahsil etmek" ve "ilim kendini bilmektir" şeklinde formüle edilebilecek bir geleneğin mirasçıları olarak nasıl bir eğitime sahip olmalıyız?

Evet, bizler ister ilkokulu bitirmiş olalım, ister üniversiteyi bitirmiş olalım, ister profesör olalım,

hiçbir zaman ben olgunlaştım iddiasında bulunamayız. Eksiklerimiz vardır. O yüzden denir ki; kemâl Allah'a mahsustur. Hatta âlimler demişler ki, "Men kâle ene âlim fe hüve câhil." Kim ben âlimim derse, o câhildir. İlim bir nokta gibidir, nokta genişledikçe karanlık artar, cehil artar. Bilgin ne kadar çok olursa, bilmediğinin ne kadar çok olduğunu anlarsın.

Hâlin (davranışların) dili, sözün dilinden daha etkilidir

O yüzden olgun ilim adamları az konuşurlar ama çok ve salih ameller yaparlar. Bu sebeple demişlerdir ki; "Lisânu'l-hâl akvâ min lisâni'l-makâl." Hâlin dili, davranışların dili, sözden, şu konuştuğumuz dilden daha etkilidir, daha güçlüdür. O yüzden büyük alimlerimiz, bizim eski terbiyecilerimiz ilmi, hâle dönüştürmüşlerdir, halleriyle yoğurmuşlardır, lafla değil. Bu yüzden sözleri de daha tesirli olmuştur. Dolayısıyla hiçbirimiz benim işim bitti diyemeyiz. "Mine'l-mehdi ilâ'l-lahd" ilim öğrenmek beşikden mezara kadar devam eder demişler, her an eksiklerini görüp, her an noksanlarını telâfi etmeye çalışmışlardır. Eski insanlarımızdan örnek verecek olursak, insanlar medreselerde talebe olmasa bile, medresede koltuk dersleri denilen, büyük camilerde ikinci dersleri denilen halka yönelik derslerde hazır bulunurlarmış. Hatta eski yaşlılar oğlum oku da dinleyelim, kulaktan sulanalım biraz derlermiş. Sözgelimi, bizim İmam-ı Birgivi'nin Tarikat-ı Muhammediyye'si, Ahlâk-ı İslâmiyeyi, Gazâli'nin İhya'sını özetlemiş bir kitaptır, çok okutulmuş Türkiye'de, çok şerhler yazılmış. Fatih Camii'nde Muâmeleci Mustafa Efendi diye bir zât 17. asırda 33 kere hatmetmiş bu kitabı. İnsanlar gelip ikindiden sonra onu dinliyor. Bitiriyor tekrar başlıyor. Ahlâk-ı Muhammediyye'nin hulasası. İnsana lâzım olan her şeyi konuşuyor, dinliyor orda; ki birden nasıl uzaklaşacak, israftan nasıl kaçacak, malını nasıl kazanacak ve helâl olanı nasıl arayacak, nasıl haramdan kaçacak, nasıl şu hayatın kıymetini bilecek... Hepsi var orada.

Yani eğitimi böyle anlamak gerekiyor; her yaşa, her gruba, her fırsatta sürekli...

Tabi, tabi bitmez eğitim. Herkesin hayatı bir sürekli eğitim merkezi gibi olmalıdır. Yukarıda bahsettiğim bu halka açık derslere herkes gelip dinliyor. Konferans salonu gibi herkese açık. Kimseye niye geldin, niye gelmedin, saat kaçta geldin diye sorulmuyor, kimin vakti varsa o gelsin. Zaten bizim derslerimiz, eğitimimiz sahabe zamanından beri böyle olmuştur. Peygamber Efendimiz (as) ve sahâbelerin de yolu, metodu budur. Hz. Ömer'in ne güzel bir uygulaması var. Bir arkadaş edinmiş kendine, bazen işlerimiz oluyor Efendimizin (as) yanına gidemediğimiz oluyor, onun için sırayla gidelim demiş. Benim gitmediğim zaman sen git dinle, ezberle ve öğrendiklerini bana söyle, sen gidemediğin zaman ben gideyim dinlediklerimi, öğrendiklerimi sana söyleyeyim, böylece fırsatlar kaçmasın.

Cennet bahçelerinden nasibinizi alın

Evet, Peygamber (as)'a gelirlirmiş, dinlerlermiş. Kimin derdi, sorusu varsa gelip Peygamberimize soruyorlar, Efendimiz (as) cevaplıyor, soran da öğreniyor, yanındaki de öğreniyor, ben de öğreniyorum... Herkes öğreniyor. Ders halkalarının en güzel tarafı da budur. Onun için "yedullâhi alâ'l-Cemâati" buyrulmuştur, bunu şöyle de izah edebiliriz: yani Allah'ın rahmeti cemaatle beraberdir, cemaatin üzerindedir. Peki Allah'ın rahmeti nasıl cemaatin üzerine oluyor? İşte böyle, tecelli ediyor yani. Siz bir şey soruyorsunuz, ben sormaktan utaniyorum, fakat cevabı dinleyip ben de öğrenmiş oluyorum. İşte rahmet. Cemaatin içinde olmasam, dinlemesem öğrenemeyeceğim. İşte onun için bizim böyle derslerimiz varmış, sohbetlerimiz varmış, sohbet mâlâyani değil; mâlâyaniyi terketmek bizim vazifemiz zaten. Nedir mâlâyani? İlgisiz, faydasız şeydir; dünyamız içinde âhiretimiz içinde bize faydası olmayan şeydir. İşte böyle şeylerle meşgul olmak bize zarar verir. Onun için halkımız böyle faydalı ders halkalarına, sohbetlere rağbet etmeli. Çünkü tavsiye ediyor Peygamberimiz (as) bunu: Cennet bahçelerine uğradığınız zaman

oradan nasibinizi alın, buyuruyor. Bu teşviktir işte sohbetlere. Nedir cennet bahçeleri yâ Resulallah? Allah'ı zikir meclisleridir; Allah'ın ilminin, kitabının zikredildiği yerlerdir.

Tabi öğrenmek için de çaba gösterin diyor. Elmalı'nın tefsirinde de geçiyor, bir keresinde Hz. Ömer'e biri gelip, yâ Ömer ben size bir meseleyi soracağım ama bir senedir sormıyorum, demiş. Kızmış Hz. Ömer ona, bir senedir bana bir şey soracaksın da sormuyorsun ha! demiş. Niye sormuyorsun, bu ilim seni ilgilendiriyor, belki farz bir şey, Niye geciktiriyorsun? Neye ihtiyaç oldu, hemen gel sor. İlimi öğrenmeyi geciktirmeyeceksiniz, sormak lâzım. Mesela akaidde bir kâide var, deriz ki; kişinin kafasında bir mesele müşkil olsa, arayacak tarayacak doğrusu neyse öğrenecek. Kafasında o müşkilât hallolmadı, geldim sana sordum, ona sordum ama hallolmadı. Diyecek ki en son: Yâ Rabbî, Senin katında gerçek neyse, doğru neyse onu arıyorum, Senin katında gerçek doğru neyse ben ona inanıyorum. Tabi ilimde kendini bilmek esastır. Hani "ilim ilim bilmektir, ilim kendin bilmektir" diyor ya Yunus Emre... Çünkü denildiği gibi "men arefe nefsehu, fekad arefe Rabbehu" kendini bilen Rabbini bilir. Yani kişi kendisinin ne kadar kusurlu olduğunu bilirse Rabbinin yüceliğini de idrak eder, anlar.

Bildiğimin âlimi, bilmediğimin tâlibiyim

Bilirsiniz, rahmetlik Mehmet Sofuoğlu hocamız vardı. Ali Özek hoca başkanlığında "Hadislerle İslam Ahlâk" diye bir kitap yazmıştık. Bana da "Sosyal Çevrede Ahlâkî Davranışlarımız" konusu verilmişti. Konuyla ilgili hadisleri toplayıp bana düşen kısmı yazmıştım. Mehmet Sofuoğlu hoca ile aynı odadaydık, ben asistandım o zaman. Hocam yazdıklarını okuyayım da, lütfen dinler misiniz? Kusurlarımı tashih edeyim dedim. Konu haddini bilmekle alakalıydı, âlimlerin bile haddini bilmesi lâzım, yani benim bilmediğim konuda konuşmamam lâzım, bilmiyorsa bilmiyorum demem lâzım. İşte bunlarla alakalı şeylerdi. Yazdıklarımda şöyle bir şey de vardı: Benim bir amcazadem vardı, İstanbul'dan köye gittiğimde bana İstanbul'daki, Ankara'daki siyasi durumları sormuştu. O zaman küçük bir çocuktum. Dedim ki; amca sen benden büyüksün bunları sen bilirsin, ben çocuk kafamla bunları bilmem ki. Yok

oğlum, dedi, "ben bildiğimin âlimi, bilmediğimin tâlibiyim", herkesten öğrenirim. Hiç unutmuyorum bunu, kitaba da yazmıştım. Evet, bildiğimin alimiyim, bilmediğimin de talibiyim, ararım, kimde olursa olsun. Nitekim bu, hadis-i şerife de uygun bir söz. Hadiste buyruluyor ki; sizden biriniz kendisinden yaşça küçük biriyle oturup yemek yemekten utanır mı? Utanmaz, öyleyse gidip ondan ilim öğrenmekten de utanmasın. Efendim onun yaşı benden küçük, ben profesör oldum canım, o ilkokul mezunu bile değil, ben ondan mı öğreneceğim... Böyle diyemeyiz, eğer onda ilim varsa gidip öğreneceğiz, ilmin rütbesi yüksek çünkü. Adam ilim tahsil etmiş. "Rutbetu'l-ilmî a'lâ'l-ruteb" ilim rütbesi rütbelerin en yücesidir; Adam ilkokul mezunu, benim gibi fırsat bulamamış, ama gitmiş kendini başka bir alanda yetiştirmiş, o da onun ehli.

Ben bunları okuyunca Mehmet Sofuoğlu hoca dedi ki; "Ahmedim güzel olmuş, -böyle konuşurdu rahmetlik- bize küçükken öğretirdi, oğlum İslâm'ın şartı kaç? Beş. Altıncısı haddini bilmektir, derlerdi." Şimdi haddini bilmiyor adam. Din konusunda da konuşuyorlar televizyonlarda, öyle konuşuyorlar ki, ben utancımdayım yer yarılacak yere gireceğim. Yani neler konuşuyorlar öyle! Dine aykırı, Kur'an'a aykırı, hadise aykırı: Dört kitapta yeri yok... Konuşurken de öyle cesurca konuşuyorlar ki... Nedendir bilmiyorum. Ya cesâretten, ya cehâletten.

Hocam biraz daha özele ve somuta gelmek istiyoruz. Ülkemizde ilkokuldan üniversiteye kadar çok uzun bir sürece yayılan eğitimin kalitesini nasıl buluyorsunuz? Bu uzun süreç sonunda varılması gereken hedeflere ulaşıyor muyuz? Yoksa büyük oranda zaman ve emek israfiyla mı karşı karşıya kalıyoruz?

Evet, bazı şeylerde zaman kaybı yok değil, var. Bakın bir ara bir dergi benden Türkiye'deki eğitim programlarıyla alakalı bir yazı istemişti. Ben de konuyu araştırınca gördüm ki, Türkiye'de sürekli program değişmiş. İşte bir dönem gelmiş Fransa önem kazanmış Türkiye'de, Osmanlı'nın son dönemlerinden itibaren, bütün gözler Fransa'ya çevrilmiş, Fransızca'ya önem verilmiş. Fransızca konuşabilmek, bonjur diyebilmek mesele çok büyük bir modernlik olarak görülmüş.

1940'larda Almanya'nın galip gelmesi milleti hep Almanca'ya, Alman kültürüne yöneltmiş. İşte şimdi Amerikan-İngiliz kültürü baskın, ona yönelmişiz. Böyle hep değişmiş eğitim sistemleri, programları.. Milli Eğitim Bakanlığı'nın tarihçesine bakarsanız ve Talim Terbiye Kurulu'nun dosyalarında inceleme yaparsanız programların nasıl değiştiğini görürsünüz. Yâ hu kardeşim bizim kendimize ait bir şey yok mu?

Ben Londra'ya gittiğimde baktım ki devlet olarak İngilizler, dünyanın bir köşesinde küçücük bir adaya yerleşmişler. Ama adamlar planlı çalıştığından, programlı çalıştığından ve kendi kendine hükmettiğinden, kendi programlarını kendileri yaptığından dolayı dünyada karışmadıkları / karıştırmadıkları bir yer yok. Bizim devletlerimiz ise işte Ortadoğu'daki devletler veya gelişmekte olan devletler, hemen hemen hiçbirinde kendi iradeleri hakim değil. Biz de öyleyiz, kendi kendimize değiliz, kendi kararlarımızı kendimiz vermiyoruz. Etkili-yetkili makamlarda bulunan kişilerin aldıkları kararlara bir baktığınız zaman, gerçekten Türk insanının menfaatleri doğrultusunda alınmamış kararlar. İşte son zamanlarda bir parça kendimize gelelim dediğimiz zaman da hemen başımıza vuruyorlar. Bu bir realite yani, kimseyi kötüledüğimden falan değil, realiteyi görmek lâzım... Buna da mecburuz. Olayları akıl ve tecrübe süzgecinden geçiren alimlerimiz demişlerdir ki: "Zamanın olaylarını anlamayan/bilmeyen câhildir!"

Ama son zamanlarda bir uyanış var...

Tabi, tabi, çok şükür. Bakın Allah'ın her işinde hikmeti vardır. Tekniğin gelişmesinin bazı zararlı tarafları varsa da, külfet-nimet dengesi. Söz konusu gelişmelerin, iyi tarafları da çoktur. Mesela onların vasıtasıyla haber alıyoruz, iyi haber de alıyoruz, kötü haber de. Bizim de artık tedbir almamız lâzım, oturup düşünmemiz lâzım. Mesele eğitimde zararlı oluyor mu dediniz. Tamamen yüzde yüz zarar diyemeyiz, iyi tarafları da var, kötü tarafları da var. Ya da kötü demeyelim de faydası daha az olan tarafları da var.

Yabancı dili ihtiyaca göre okutmak daha doğrudur

Peki yabancı dil kötü mü? Olur mu canım, Peygamberimiz (as) teşvik ediyor düşmanınızın dilini öğrenin diye. Fakat ihtiyaca göre okutulması

daha iyidir. Bir de haftada üç saat İngilizce okuyorduk veya okuyorduk. Peki sonunu getirebiliyor muyuz? Öğrenebiliyor muyuz? Öğrenemiyoruz. Sonuçta ne oluyor haftada üç saat? Boşa gitmiş oluyor, heba oluyor. Yani sonunu getirebilisen, belirli bir ölçüde konuşabilisen, okuyabilisen, bir mektubu yazıp okuyabilisen ne âla, ne güzel. Aslında sadece bizde yok bu durum, kültürel baskının bir sonucu. Japonya'da da böyle. Londra'ya bir Japon gelmişti, o da benim gibi grameri okumuş, konuşma yok. İşte oraya konuşmaya gelmiş. O halde yabancı dil derslerini zorunlu kılmaktan çok, seçmeli yapmak ama gerçekten öğretecek bir program geliştirmek suretiyle daha uygun olur.

Esasen dünyada revaç bulan diller, o dilin konuşulduğu devletlerin gücüyle bağlantılıdır. Bir devlet güçlü olunca, onun konuştuğu dile de ilgi artıyor. Arapça da aynı şekilde olmuş. İslâm devletleri güçlü olduğu zamanlarda Avrupa'da gençler Arapçaya yönelmişler, Arapça okumaya başlamışlar. Hatta papazlar onlara kıziyormuş, neden bu kelam kitaplarını falan okuyorlar diye.

Hocam bir soru da ailedeki eğitimle ilgili soralım, ailede eğitim nasıl olacak? Çünkü aile çocuğu okula gönderiyor ve bütün işi okula havale ediyor, ailenin görevi nedir?

Tabi eğitimde aile çok önemli. İstanbul'da bir Milli Eğitim müdürü vardı. Şöyle demişti: Kayınvalidem derdi ki; oğlum aile mekteptir. Evet, aile mekteptir. Onun için bizde aile terbiyesi çok önemlidir. Ne denir aile terbiyesinden mahrum olan çocuklar için? Bu sokak çocuğudur denir. Başka sözler de vardır aile terbiyesinden uzak kalmış çocuklar için. O yüzden anne babalara çok önemli görevler düşüyor. Ana-babalık çocuğu sadece dünyaya getirmek ve onun karnını doyurmak değildir. Onu terbiyeli bir vatandaş olarak eğitmek esastır. Terbiye deyince, çocuğum yere tükürme, bağırma gibi sözler söylemek değildir sadece. Terbiyeden maksat ona, biz olmadığımız zaman ve yerlerde de bizim din ve ahlâkımıza göre yaşayabilmesi ve insanlara zarar vermeyen aksine faydalı bir insan, hâsılı, kendi kendine yeten bir fert olmasını sağlayacak bilgi ve becerileri kazandırmaktır. Tabi günümüzde anne babalar çalışıyor. Özellikle de anne çalışıyorsa zaten eve yorgun argın geliyor. İşe gidip gelirken zaten

arabalarda yoruluyor, uyukluyor kadıncağız... Hepimiz yollarda görüyor ve insan olarak üzülüyoruz. Şimdi eve geldiğinde ne yapsın bu anne, ne yapacak? Günümüzde kadının çalışması farz-mış gibi bir hale getirdiler. Kadının çalışmasını engellemiyoruz biz, engel yok; ama bir taraftan da gerçekçi olmak lâzım. Hayat eskiden gerçekçilik üzerine kurulmuştu. I. Dünya savaşına kadar Avrupa'da da, diğer kıtalarda da durum böyleydi. Hz. Adem'den beri erkek, gücünden dolayı dışarıdaki işleri yüklenmiş, kadın da evdeki işleri üstlenmiştir. Bu taksim, hayatın gerçekleri karşısında tabî bir iş bölümüdür. Birini alıp diğerini dışlama asla değildir. Geçen asrın başlarına kadar her yerde böyle devam etmiştir. Çünkü karı kocadan herbiri aileyi oluşturan birer temeldir.

Aile yuvası İslâm toplumunun özüdür

Ben bazen kızlara, talebelere söylüyorum; kızım bir çocuk yetiştirebilmek birkaç doktora bedeldir. Cennet niçin annelerin ayaklarının altındadır? Çünkü hizmet ediyor, gecesini gündüzüne katıyor, uyumuyor çocuğa bakıyor, yemiyor yediyor, koruyor, besliyor, ahlâk öğretiyor, evinin işlerini görüyor, yaşantısıyla, her şeyiyle örnek oluyor... Az iş mi bütün bunlar? Şimdi İslâm'ı karalamak için, İslâm kadını dört duvar arasına hapsedmiştir, diyorlar. Hadi canım, niye hapsedilsin, dışarı çıkmasının önünde bir engel mi var? Ama vâkıa olarak kadının işi daha çok evinde. Çünkü bizim ailemiz bir mekteptir. Şimdi durum değişti. Fikirler başkalaştı. Ne yapıyorlar? Çocuğu kreşe veriyorlar. Şimdi çocuk anne kucağındaki sıcaklığı kreşte duyabilir mi? Anne sütünün yerini hangi gıda tutabilir? O yüzden aile yuvası, İslâm toplumunun özüdür. Ancak kendi ideallerini gerçekleştirmek için ve kadının hakkını korumak iddiasıyla onu evinden, ailesinden uzaklaştıran feminizm, maalesef müslüman kadın dünyasının da bir problemidir, müslüman kadınlar da bunun etkisinde kaldılar. Açık söyleyeyim, bazı kadınlarımızda, yüksek tahsilli bazı kızlarımızda bile bu etkiye rastlamak mümkündür.

Hocam son olarak tavsiyelerinizi almak istiyoruz. İKRA Derneği olarak "beşikten mezara ilim" parolasıyla yaşı, mesleği, meşrebi, cinsiyeti ne olursa olsun insanlarımızı kitap okutmaya ve kitap okuma-

ya gayret ediyoruz. Bizlere ve okuyuculara neler tavsiye edersiniz?

Evvvela böyle bir çalışmayı başlattığınız için sizi tebrik ederim. Toplum içinde, bir köşesinde böyle bir çalışma olmalı, okuyan insanlar bulunmalı. Nasıl ki emr-i bi'l-maruf nehy-i ani'l-münker yapan insanlar olacak, böyle bir çalışmayı yapan insanlar da olmalı. Onun için bu çalışmanızı duyunca çok memnun oldum. Yalnız, kardeşlerimin okuduklarını anlama ve uygulama aşamasında ehil kişilere danışmalarını tavsiye ediyorum. Mesela önceki yazdıklarından birinde de ifade etmişim, bir kimse birkaç sayfa meal okuduktan sonra kendisini müftü zannetmemeli. Haddini bilmeli. Okuyoruz da, okuduklarımızı doğru anlayabiliyor muyuz? İşte bu konuda istişareler bol olmalı, fikirler teati edilmeli. Bin tane biliyorsan da bir tane bilene danış demişler. Danışan dağı aşmış, danışmayan düz yolda şaşmış. Tabi istişare bilenlerle, ehli ile olur. Vaktiyle bir müftü efendiye birisi gelmiş demiş ki efendim bizim mahalleye bir vâiz geldi şöyle alım böyle fazıl... demiş. Kim olduğunu öğrenince, vâizin, kendisinin en zayıf bir talebesi olduğunu hiç öyle söylenen vasıflara sahip olmadığını bildiği için oğlum öyle olduğunu kim söylüyor demiş. Efendim bizim mahallede bir marangoz var da o söylüyor demiş. Müftü efendi de oğlum marangozdan müftü müşahidi olursa sonuç böyle olur! demiş. Okuduklarınızı da kimsenin başını ağrıtmadan insanlara anlatın. Başını ağrıtmadan diyorum, o da bir sünnettir çünkü. İnsanların uygun vakitlerini, dinlemeye uygun hallerini dikkate alarak anlatmak lâzım. Peygamberimizin (as) sahâbeye vaaz ederken onların uygun zamanlarını gözettiği rivayet ediliyor. Evet, çok güzel bir çalışma, insanları okumaya teşvik etmek, onlara yanlışları göstermek, güzellikleri öğretmek çok güzel bir şey. Ben bu işi yapan arkadaşlara da dua ediyorum, muvafakiyetler diliyorum. Sa'yiniz meşkur olsun, Allah güç kuvvet versin...

Hocam röportaj teklifimizi kabul edip bize vakit ayırdığınız ve verdiğiniz çok kıymetli bilgiler ve nasihatler için İKRA Derneği ve okuyucularımız adına çok teşekkür ederiz.

Röportaj: Halil KENDİR – Erdoğan AYDIN